

Kazatel: Josef Hurta

Písně: 77,1-3v., 288, 286, 290

Čtení: Ž 103

Text: Ž 103, 1 – 2 *Dobrořeč, má duše, Hospodinu, celé nitro mé, jeho svatému jménu!*

Dobrořeč, má duše, Hospodinu, nezapomínej na žádné jeho dobrodiní!

Víme, že člověk má srdce, játra, plíce, ledviny atd. ale duši při sebedůkladnější pitvě v člověku nenajdete. Někdo řekne, pochopitelně, protože už mezitím odletěla. Proto se také v místnosti, kde leží nebožtík, otevírá okno. Ale já to nechci zlehčovat. Duše je vážný a důležitý pojem a nejen biblický. Mluví o ní psychologie, tedy nauka o duši. Mluví se o duševních pochodech, o duševním zdraví a defacto se myslí vědomí člověka a jeho vnitřní prožívání. A neměli bychom zapomenout, že existuje i zvířecí psychologie, tedy nauka o duši zvířat.

I v žalmu 103 se mluví o duši. Abychom se vyhnuli nepřiměřeným představám, je dobré si ze všeho nejdříve ujasnit, co jak pojem duše užíváme. Dědictví řecké filozofie v našem myšlení přetrvává, aniž si to uvědomujeme; zvláště v lidové zbožnosti. V tomto kontextu je duše jakýsi protiklad těla. Že duševní je to, co není tělesné. Z toho vychází představa, že duše je schopná žít nezávisle na tělesné schránce, že za života s tělem bojuje a po smrti tělo opouští. Chceme-li ovšem být přísně bibličtí, musíme vzít v potaz nejen řecké ale i hebrejské myšlení. Podle něj tělo a duše nejsou nepřátelé, člověk je zároveň tělem i duší. Tak čteme už v knize Genesis, že Bůh vdechnul člověku v chřípí dech života, a člověk se stal duší živou. V Bibli jsou pojmy duše a život prakticky záměnné. Řekneme-li, že člověk je duše, znamená to, že je živou bytostí. Však také ekumenická Bible zmíněný verš překládá: „I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem“.

A nyní zpět ke 103 žalmu. V něm žalmista oslovuje svoji duši. Tedy přece jen má v sobě něco, s čím může vést dialog? Nějaký protějšek ke svému já? Myslím, že ne. Biblicky vzato, žalmista mluví sám se sebou. Je to jakási samomluva. Moje duše, to jsem já sám. Je to můj život. To, jak jej prožívám sám v sobě. Uvnitř. Je to celé mé nitro. Můj vnitřní svět. 103 žalm vlastně ani není modlitbou v pravém slova smyslu. Žalmista se tu nemodlí k Bohu. Nemluví k Hospodinu. Ale promlouvá k sobě před Hospodinem. Přemýšlí sám nad sebou. Uvažuje ve svém srdci. Jde do sebe, jako ten marnotratný syn. Přitom si ale můžeme všimnout pozoruhodného jevu, a sice, že ta jeho řeč k sobě paradoxně vůbec není soběstředná, egocentrická, žalmistův pohled není zahleděný sám do sebe. Ano, on mluví k sobě, ale téměř celý žalm, celý ten dlouhý monolog je o Hospodinu. Z těch dvaadvaceti veršů vlastně jen dva něco říkají o člověku. Všechno ostatní je o Bohu. Jaký je a co všechno dělá.

Teď se podívejme na ten žalm podrobněji. Jak už bylo řečeno, žalmista se obrací sám k sobě a sám sebe vybízí: „Dobrořeč, má duše, Hospodinu, celé nitro mé, jeho svatému jménu! Dobrořeč, má duše, Hospodinu, nezapomínej na žádné jeho dobrodiní!“ To jsou hned dva úkoly: Dobrořeč a nezapomínej. Člověk se od jistého věku začíná čím dál víc ohlížet nazpět na svůj život, na to, co vykonal, na to co pokazil, na to co prožil, co zakusil, čím prošel. A tu je dobré se vědomě přimět k tomu, abych se příliš nezahleděl do svých zásluh, ale ani do svých pádů, aby se ze mě nestal věčně unárikáný a ukřivděný hypochondr, či věčný nespokojenec nebo naopak pyšný a samolibý namyšlenec. Žalmista proto sám sebe upomíná: Ohlížíš-li se nazpět, pak se rozpomeň na Hospodinovo dobrodiní. Na to, co Hospodin v tvém životě vykonal dobrého. A za to Hospodinu dobrořeč, za to mu pěj chválu. V tom spočívá tajemství lidského štěstí.

Ve stáří, když člověk vzpomíná na svůj život, tak to jsou často buď nářky, co těžkého musel v životě zakusit nebo to je vychloubání, co všechno v životě dokázal. Nic z toho tady nepředvádí žalmista. On vyjmenovává, co všechno dobrého učinil a činí Hospodin. Co všechno zakusil od Hospodina. Jen si to poslechněte, co všechno Pán Bůh v životě člověka dělá: odpouští, uzdravuje, vykupuje ze zkázy, věncí milosrdenstvím, sytí dobrem, obnovuje mládí, zjednává spravedlnost a prá-

vo, dává poznat své cesty, je slitovný, milostivý, shovívavý, milosrdný, slitovává se, ví o nás, pamatuje na naši slabost, vzdaluje od nás naše nevěrnosti. A co Hospodin nedělá? Nepovede pořad spory, nebude se hněvat věčně, nenakládá s námi podle našich hříchů, neodplácí nám podle našich nevěrností. Takový je Hospodin. Žalmista je zcela zaujat Hospodinem.

Když se přece jen podíváme na sebe, tak jaké jsou naše modlitby? Soustředíme se v nich víc na sebe a své problémy nebo mluvíme jako žalmista víc o Bohu a o jeho činech? Jistěže je třeba také „jít do sebe“, ale myslím, že mluvit o sobě, stýskat si, ventilovat své starosti, vypočítávat své bolesti, křivdy a nářky, to nám většinou jde snáze než vypočítávat, co všechno dobrého pro nás vykonal Hospodin. Jako bychom na ty Boží činy lásky měli nějak kratší paměť. To žalmista řekne o člověku jen dvě věty. Víc mluvit o sobě jakoby nestálo za řeč. Říká: (v.15-16) „Člověk, jehož dny jsou jako tráva, rozkvétá jak polní kvítí; sotva ho ovane vítr, už tu není, už se neobjeví na svém místě.“ Žalmista se o člověku zmíní jakoby jen letmo a hned se zase vrací v myšlenkách k Bohu a tam se opět zaraduje: „Ale Hospodinovo milosrdenství je od věků na věky.“

Jistě jsou chvíle nebo celé životní etapy, kdy ve svém životě to Boží milosrdenství moc nevidíme a vnímáme spíše ty zlé věci. To co mě ohrožuje, čeho bojím, z čeho mám strach. Pak může být pomocí něčí přímluvná modlitba, jako třeba modlitba proroka Eliši, kterou se modlil za svého služebníka: „Hospodine, otevři mu, prosím, oči, aby viděl!“ A Hospodin otevřel služebníkovu oči a on uviděl horu plnou koní a ohnivých vozů na svoji ochranu. Hospodinovy skutky lze vidět, když nám Bůh otevře zrak víry. A je to jeho veliká a vzácná milost, když se to stane.

Žalm, ve kterém je modlitebníkův pohled na začátku ponořen do své duše, do svého nitra, se postupně zvedá stále výš a výš až celý žalm vrcholí jásavým provoláváním: „Hospodin si postavil trůn na nebesích, všemu vládne svou královskou mocí. Dobrořečte Hospodinu, jeho andělé, vy silní bohatýři, kteří plníte, co řekne, vždy poslušni jeho slova! Dobrořečte Hospodinu, všechny jeho zástupy, vy, kdo jste v jeho službách a plníte jeho vůli! Dobrořečte Hospodinu, všechna jeho díla, na všech místech jeho vlády. Dobrořeč, má duše, Hospodinu!“ A my najednou vidíme žalmistu, jak pevně stojí s hlavou vztyčenou, jako když chce obhlédnout krásu horských štítů, vzhůru směrem k Hospodinu, odkud mu opět přijde pomoc. Hospodin opravdu sehnuté napřimuje. Pomoc má jest od Hospodina, který učinil nebe i zemi, a proto dobrořeč má duše Hospodinu.

Modlitba: *Veliké a podivuhodné jsou tvé činy, Pane Bože všemohoucí; spravedlivé a pravdivé jsou tvé cesty, Králi národů. Kdo by se nebál tebe, Pane, a nevzdal slávu tvému jménu, neboť ty jediný jsi Svatý. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Požehnaný Hospodine, Bože a Králi náš! Do tvé mocné pravice svěřujeme všechny své blízké i sami sebe. Prosíme, vyváděj nás z naší sebestřednosti a otevírej náš pohled pro všechny naše bližní, ve kterých k nám přicházíš. Svěřujeme ti náš sbor, děti, mládež, rodiny i jednotlivá manželství. Požehnej jim všem. Přimlouváme se za lidi, kterým plynou léta života rychleji než by si přáli. Modlíme se za stárnoucí generaci prarodičů, za lidi ovdovělé, za ty, kdo žijí v ústraní. Prosíme tě, Pane, za lidi v našem národě, kteří těžce nesou všelijaké změny, náročnost života, prosíme za lidi, kteří svůj život nezvládají a cítí se zrazeni. Pane, kéž tvé dobré činy vidí i ti, kteří mají neradostný život, kteří žijí v nouzi, v nepokoji, ve strachu, v nespokojenosti. Modlíme se za hladové tohoto světa. Dej, ať i tam, kde je bída a nouze mohou lidé vidět něco z tvé štědré ruky a vnímat tvou lásku a milosrdenství. Modlíme se za zemi, kde vládne lidská nenávisť, zloba, kde je válka a kde se lidé zabíjejí. Ty jsi, Bože, přemohl ďábla, hřích, zlobu a smrt, skrze svého Syna, ukřižovaného Ježíše Krista. Dej nám vírou spatřit toto vítězství a spoolehout se na tvoji vládu nad vším stvořením. Amen.*